

□ *Siyasət, dövlətçilik sənəti incəsənətə bənzər. İncəsənətdə olduğu kimi, siyasət sahəsində də çox zəhmət çəkməklə, xüsusi məktəblər qurtarmaqla dahilik zirvəsinə qalxmaq mümkün deyil. Bunun üçün həm də fitri istedad, xüsusi qabiliyyət lazımdır. İncəsənət aləminin Motsart, Bethoven, elə bizim Üzeyir bəy kimi dahiləri öz ölməz əsərlərini fitri istedadları sayəsində yaratmışlar. Siyasət dünyasının Bismark, Lloyd Corc, Atatürk, Ruzvelt və Çorçill kimi nəhəng simaları da bütün digər xüsusiyyətləri ilə yanaşı, həm də fitri istedadları, xüsusi qabiliyyətləri ilə fərqlənmişlər. Adı zamanəminin dövlətçilik və siyasət tarixinə əbədli yazılan, bu sahədə Allah vergisinə malik olan “dünya siyasətinin patriarxlarından biri”, “siyasət grossmeysteri”, “dahi siyasətçi”, “siyasət nəhəngi” epitetləri ilə adlandırılan dövlət xadimlərindən biri də Azərbaycan xalqının ümummilli lideri zirvəsinə yüksəlmiş Heydər Əliyevdir.*

Tarix boyu bir çox insanlar hakimiyyətə can atmış və bəzi hallarda da buna nail olmuşlar. Lakin hakimiyyətə gələnlərin heç də hamısı ondan ölkənin və xalqın mənafeyinə uyğun, düzgün istifadə edə bilməmişlər. Məhz bunları nəzərdə tutaraq böyük fransız mütəfəkkiri Pol Anri Holbox yazırdı: “Hakimiyyət yalnız o vaxt böyük nemət olur ki, onu əldə edən adama təbiət və tərbiyə alicənablıq, qüvvətli ruh, geniş ürək, dərin ağıl, böyük təcrübə vermiş olsun”.

Təbiət və tarixə öz varlığında bu kimi keyfiyyətlərin üzvi bir vəhdət halında birləşdiyi fenomenal şəxsiyyətləri nadir hallarda yəttir. Müasir dünya siyasətinin patriarxlarından olan Heydər Əliyev kimi. Məhz bu keyfiyyətlərin sayəsindədir ki, o, hakimiyyətini səlahiyyətlərinin gücü ilə yox, şəxsiyyətinin qüdrəti ilə həyata keçirir, qarşısındakını zəkasi və uzaqqörənliyi ilə əfsunlayırdı.

Tarixdə şəxsiyyətlərin böyük və inkaredilməz rolu vardır. Bunu böyük tarixi şəxsiyyətlər dəfələri qeyd etmişlər. Böyük Plutarx yazırdı: “Azadlıq bərabərdir xalq, üstəgəl şəxsiyyət. Şəxsiyyətsiz azadlıq xəyaldır”. Bismark isə deyirdi: “Şəxsiyyəti olmayan xalqın azadlıq uğrunda mübarizəsi ağlasığmazdır. Xalq öncə şəxsiyyətin ətrafında birləşir, yalnız bundan sonra ideyalar

haqqında düşünməyə başlayır”. Misilsiz dövlət xadimi kimi ən mürəkkəb, ən ağır, hətta çıxılmaz hesab olunan vəziyyətlərdən Vətən üçün, doğma xalqdan ötrü heç kəsin gözləmədiyi ən yaxşı çıxış yolu tapmaq bacarığı Uca Yaradanın ona bəxş etdiyi vergidir. O, nəinki “Azərbaycanı və ya Amerikani, bütün dünyanı idarə edə bilən dövlət xadimi, “zamanəmizin görkəmli liderlərindən biri” olmuşdur. Onun siyasəti, dahiliyi, böyüklüyü, cəsarəti, qətiyyəti, uzaqqörənliyi, əzəməti, qüruru həmişə xalqımıza mənəvi dayaq olmuş, ona beynəlxalq aləmdə böyük hörmət, nüfuz, şan-şöhrət gətirmiş, “dünya xalqlarının məhəbbət və hörmətini qazandırmışdır”. O, “XX əsrin görkəmli liderlərindən biri kimi tutduğu bütün vəzifələrdə özünü beynəlxalq miqyaslı siyasətçi, zəkali rəhbər kimi göstərmişdir”. Böyük Nəsirəddin Tusi yazırdı ki, “hökmranlıq o adama yaradır ki, cəmiyyət xəstələndikdə onu müalicə edə bilsin. Çünki hökmədar ölkənin həkimi yerində olmalıdır”. Sokrat isə qeyd edirdi ki, “dövlətə təcrübəli, soriştəli adamlar başçılıq etməlidirlər. Gəmini müəyyən biliyə, təcrübəyə və vərdislərə malik olan adamlar idarə edə bildiyi kimi, dövləti də o qəbildən olan adamlar idarə etməlidirlər”. Ulu öndərin özü isə bununla əlaqədar olaraq göstəriridi ki, “idarəçilik təcrübəsi olmayan adam dövlətə

qədr ulu öndərin hətta kölgəsinə belə “qılınclayanlar” indiki onun kölgəsinə sığınmağa məcbur idilər. Təbii ki, bütün bunlar Heydər Əliyevə bəlli idi və o, qi-yamçılarla, ölkənin yaxın, uzaq düşmənləri ilə özünəməxsus bir üsulla mübarizəyə atıldı.

Tarixi realıq onu təsdiq edir ki, Heydər Əliyevin hakimiyyətə gəlişini nə sabiq prezident və onun komandası, nə sabiq spiker və onun komandası, nə sabiq baş nazir və onun komandası, nə o dövrdə hökm sahibi olan sabiq daxili işlər naziri və onun “boz qurd”ları, nə də yalnız şəxsi mənaflərə qulluq edən deputatlar həll edirdilər. Bu təleyüklü məsələni xalq həll edirdi. Xalq isə deyirdi: “Heydər baba, qurtar Azərbaycanı bu boladan!”

Heydər Əliyev şəxsiyyətinə hər hansı problemin həlli zamanı onlarca variantı saf-cürük edərək, ən düzgün nəticəni çıxarması xarakterikdir. O səbəbdəndir ki, bu dahi şəxsiyyət əvvəlcə Gəncəyə gedib oradakı vəziyyətlə yerində tanış olduqdan sonra vətəndaş qarşısındakı böyük

uğurlu siyasəti ilə vətəndaş müharibəsinin qarşısını aldı, dünya dövlətlərinin haqq işimizi dəstəkləməsinə nail oldu.

Ulu öndərin hakimiyyətə qayıdışı ilə Milli Qurtuluşumuzun əsasını qoydu. 1993-cü ilin 15 iyunu Azərbaycan tarixinə Milli Qurtuluş Günü kimi daxil oldu.

Prezident Heydər Əliyevin qədrbilən xalqımız və tariximiz qarşısında ən böyük xidməti bundan ibarətdir ki, o böyük düha torpaqlarımıza yiyələnmək üçün ən kəskin geopolitik ziddiyyətlərin mövcud olduğu bir şəraitdə Azərbaycan dövlətçiliyini xilas etdi, Azərbaycanı parçalayıb yox etmək təhlükəsindən qurtardı. Dövlətimizin qorunub saxlanması isə azadlığımızın, müstəqilliyimizin qorunub saxlanması deməkdir.

Əgər 1993-cü il iyunun 15-də xalqın istəyi və tələbi ilə dövrümüzün müdrik şəxsiyyəti, təcrübəli və qətiyyətli dövlət xadimi Heydər Əliyevin hakimiyyətə qayıdışı gerçəkləşməydi,

məharətlə və uzaqqörənliklə aradan qaldırıldı. Sonra isə müdrikcəsinə və siyasi ustalığına o vaxt Azərbaycanda mövcud olan basıqozuq silahlı dəstələrin tərkisilahlı edilməsinə nail oldu. Müstəqilliyimiz üçün çox təhlükəli aradan separatçılıq meyillərini aradan qaldırıldı və Cənub bölgəsinə ayırmaq istəyənləri zərərsizləşdirdi. Ulu öndər zəngin idarəetmə və dövlətçilik təcrübəsinə arxalanaraq, hər şeydən əvvəl, ölkədə özbaşınalıq son qoydu, haqq-ədalətli bərpasına, xalqın öləyən ruhunun özüne qaytmasına, müharibədə atəşkəsə nail oldu, tarixi şansımsız olan müstəqilliyimizi qorudu. Müstəqilliyimizi əldən almaq üçün iki dəfə daxil və xarici qüvvələr (1994-cü ilin oktyabr və 1995-ci ilin mart aylarında) cəhd göstərdilər. Cəhdlərin hər ikisi Heydər Əliyevin polad iradəsi ilə qarşılandı və qarşı alındı. Ulu öndərin Vətənimizdə son bir neçə yüz il ərzində eşidilməmiş sort bəyanatı səsləndi: “Əgər kimsə Azərbaycanın dövlətçiliyinə dövlətçilikdən baş çıxarmaması xəyanət edəcəksə, mən son dəmlə qanıma qədr mübarizə aparacağam. Azərbaycanın dövlətçiliyinin, müstəqilliyinin keşiyində bir vətəndaş kimi, bir prezident kimi də durmuşam, duracağam və bu yolda hər dəqiqə, hər gün şəhid olmağa hazırım”.

Azərbaycana düşmən kəsilən qüvvələr Heydər Əliyevlə zor müstəvisində danışımağın faydasız olduğunu anlayaraq, yumşaq taktika seçməyə məcbur oldular. Dövlət başçımız Azərbaycanın müstəqilliyini qəbul etmək istəməyənlərə: “Azərbaycanın dövlət müstəqilliyi dönməzdir, əbədidir, sarsılmazdır”, şüarını təkrar-təkrar söylədi. Özünlün

indi biz müstəqil, qüdrətli, yeniləşən və demokratikləşən Azərbaycan dövlətindən danışa bilməzdik. Bu qayıdış Azərbaycanın müstəqilliyini dünya müstəvisində reallığa çevirdi. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin qeyd etdiyi kimi, ulu öndər Heydər Əliyevin hakimiyyətə gəlişi ilə milli birliyin təmin edildiyi günün xalq öz xilaskarının şəərəfinə Azərbaycanın ən yeni tarixinə Milli Qurtuluş Günü kimi yazmışdır: “...1993-cü ildə Azərbaycan yaşanan böhran, əslində, gənc Azərbaycan Respublikasının müstəqilliyinə son qoya bilərdi. Biz bu acı tarixi artıq bir dəfə – 1920-ci ildə yaşamışdıq. O vaxt da cəmi iki il ərzində Azərbaycan müstəqil respublika kimi yaşaya bildi, ondan sonra süqut etdi. 1993-cü ildə eyni vəziyyət təkrarlana bilərdi. Məhz Heydər Əliyevin fəaliyyəti nəticəsində bunun qarşısı alındı, böhrana son qoyuldu, bütün qanunsuz silahlı birləşmələr tərkisilahlı edildi və ölkə inkişaf etməyə başladı. 1993-2003-cü illər bizim hamımızın yaxşı xatirindədir: sabitlik və inkişaf illəri, Azərbaycanın dirçəliş illəri, Azərbaycanın xarici mövqələrinin möhkəmlənməsi illəri, neft müqaviləsinin imzalanması illəri. Bu gün Azərbaycanın uğurlu inkişafında o vaxt Heydər Əliyev tərəfindən atılmış addımlar müstəsna rol oynayır”.

1993-cü ilin 15 iyununda gənc və kövrək, ancaq gerçək müstəqillik tariximizin əsası qoyulmuşdur. Bu baxımdan 15 iyun 1993-cü il Azərbaycan tarixində böyük tarixə bərabər gün kimi səciyələndirilməlidir. Milli Qurtuluş Günü kimi qeyd etdiyimiz 15 iyun Milli Məclisin

qərarı ilə 1997-ci il iyunun 27-də rəsmiləşdirildi. Həmin tarixi qərar da deyilir: “Azərbaycan xalqının azadlığının, müstəqil dövlətçiliyinin müqəddəratının həll edildiyi ən ağır günlərdə Heydər Əliyevin öz xalqının iradəsinə tabe olaraq ölkə rəhbərliyinə qayıtması, əslində, onun müstəqil Azərbaycan Respublikasını, Azərbaycan xalqını, milli azadlıq hərəkatında qazanılmış tarixi nailiyyətləri məhv olmaqdan xilas etmək kimi çox çətin və şəərəfli bir missiyanı könüllü olaraq öz üzərinə götürməsi idi. Bu, sözün əsl mənasında, “ömrümün qalan hissəsini də xalqıma bağışlayıram” deyib meydana atılan böyük ürəkli Vətən oğlunun öz xalqı, öz Vətəni qarşısında misilsiz fədakarlığı idi”.

Ulu öndər Heydər Əliyev siyasi hakimiyyətə qayıdışı ilə Azərbaycanı məhv olmaqdan xilas etdi, müstəqilliyimizin və ərazi bütövlüyümüzün qorunub saxlanılmasına real zəmin yaratdı.

Naxçıvan Muxtar Respub-

likası Ali Məclisinin sədri Vasif Talibov bu barədə danışıqdan demişdir: “...Müstəqil Azərbaycan öz nicatını görkəmli siyasətçi Heydər Əliyevin hakimiyyətə QAYIDIŞINDA tapdı. Keçdiyimiz zaman məsafəsi xalqın düzgün qərar qəbul etdiyini, sayısız-hesabsız problemlər məngənəsində sıxılan ölkəmizin ən ağır və məsul dövrdə onu qurtuluşa qədər olan yeganə şəxsiyyətin məhz Heydər Əliyev olduğunu bir daha sübut etdi. Heydər Əliyevin Naxçıvandan Bakıya, böyük siyasətə QAYIDIŞI şəərəfli xilaskarlıq missiyasına – Azərbaycanı Azərbaycan qaytarmaq məramına xidmət edir”.

Ümummilli lider Heydər Əliyevin gərgin işi, zəhməti nəticəsində Azərbaycan dövləti müxtəlif beynəlxalq təşkilatlara üzv oldu, dünyanın aparıcı dövlətləri, eləcə də qonşu dövlətlərlə diplomatik əlaqələri genişləndirdi, onlarla əməkdaşlıq etməyə başladı. Dünyada Azərbaycanın rolu və nüfuzu artdı, ölkəmiz beynəlxalq münasibətlərdə söz sahibinə çevrildi. Demokratik inkişaf yolu ilə irəliləyən Azərbaycan bölgədə iqtisadi tərəqqiyə imkan verən addımlar atdı. Demokratik şəkildə keçirilən parlament və prezident seçkiləri, hüquqi və iqtisadi islahatlar Azərbaycanın müstəqillik və demokratiya yolunda inamla irəlilədiyini bir daha təsdiq etdi. “Əsrin müqaviləsi” imzalandı, cəbhədə atəşkəs əldə olundu, Milli Ordu quruculuğuna xüsusi diqqət yetirildi. İlk milli Konstitusiyamız qəbul edildi, əsaslı məhkəmə-hüquq islahatları aparıldı. Ölkədə ictimai-siyasi sabitlik bərqərar edildi, sosial-iqtisadi inkişaf üçün əsaslı

yüksək sürətlə inkişaf edir, dünya dövlətləri arasında öz yerini daha da möhkəmləndirir. Respublikamız dünyanın inkişaf etmiş dövlətlərindən birinə, Cənubi Qafqazın isə lider dövlətinə çevrilib.

Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi altında respublikamızın çox geniş quruculuq və abadlıq işlərinin aparılması, ölkəmizin dinamik inkişafı, sürətli tərəqqisi, həyata keçirilən irimiqyaslı layihələr, Azərbaycanın hərtərəfli yeniləşməsi və tranzit ölkəyə çevrilməsi Vətənimizin beynəlxalq aləmdə rolunun artmasına, nüfuzunun yüksəlməsinə səbəb olmuşdur. Bütün bunlar Heydər Əliyevin müəyyən etdiyi inkişaf yolunun alternativsizliyini tam dolğunluğu ilə təsdiq edir.

Milli Qurtuluş Günü Azərbaycanın dövlətçilik tarixində mühüm mərhələ təşkil edir. Qədrbilən xalqımız bu günü hər zaman əziz tutur, onu hər il böyük sevinc və fərəh hissi ilə qeyd edir. Çünki ulu öndər Heydər Əliyevin xilaskarlıq missiyası nəticəsində Azərbaycan düşdüüyü çətin və böhranlı vəziyyətdən, dünyanın siyasi xəritəsindən silinmək təhlükəsindən qurtulmuşdur. Milli Qurtuluş Günü Azərbaycanın gələcək inkişafı üçün zəmin yaratmışdır. Ölkə Prezidenti İlham Əliyevin sözləri ilə desək “müasir tariximiz 1993-cü ildən başlayır. O ildən Azərbaycan böyük və uğurlu yol keçmişdir, dövlətçiliyin əsasları qoyulmuşdur. Ulu öndərin xalq qarşısında göstərdiyi xidmətlər misilsizdir. Azərbaycan xalqı Heydər Əliyev siyasətini qəlbində yaşadır və yaşadacaqdır”.